

The image shows the cover of a spiral-bound notebook. The cover is a light beige or tan color with a subtle, textured pattern. The spiral binding is on the left side, made of a dark metal. The text is centered on the cover in a dark brown or black serif font. The title 'Motivasjon' is the largest and most prominent. Below it, the author's name 'Terje Manger' is centered. Underneath that, the affiliation 'Institutt for samfunnspsykologi' is centered, followed by 'Universitetet i Bergen' at the bottom, also centered. The entire notebook cover is set against a dark brown background.

Motivasjon

Terje Manger

Institutt for samfunnspsykologi

Universitetet i Bergen

Individvariabler, skuleprosessar og resultatvariabler

Døme på individvariabler

- evne
- kunnskapar/ferdigheter
- motivasjon
- åtferd

Døme på skuleprosessar

- læringsoppgåver
- undervisningskvalitet
- elevbehandling

Døme på resultatvariabler

- kunnskapar/ferdigheter
- motivasjon
- åtferd
- skulekarakterar

Sentrale spørsmål

- 📄 Kva er motivasjon?
- 📄 Kva er skilnaden mellom indre og ytre motivasjon?
- 📄 Kva forhold påverkar personen sin motivasjon?
- 📄 Kva er dei sentrale teoriar om motivasjon?
- 📄 I kor stor grad vektlegg ulike teoriar indre og ytre motivasjon?

Kva påverkar motivasjonen?

- 📄 Faktorar knytt til miljø og forventningar i miljøet?
- 📄 Intensivar/konsekvensar?
- 📄 Kognitive faktorar (forventning og attribusjon)?
- 📄 Biologiske behov?

Motivasjon

- ☰ Indre tilstand som aktiverer, gir retning til og opprettheld atferd
- ☰ Indre motivasjon (intrinsic motivation):
Motivasjon knytt til aktiviteter som er påskjønande i seg sjølv
- ☰ Ytre motivasjon (extrinsic motivation):
Motivasjon skapt av eksterne forhold som belønning og straff

Målorientering

- 📄 Oppgaveorienterte mål (læringsorienterte eller meistringsorienterte mål)
- 📄 Ego-orienterte mål (prestasjonsorienterte mål)

Kjenneteikn ved oppgåveorienterte elevar

- ☞ ser på evner som noko som kan endrast gjennom innsats (Dweck & Leggett, 1988)
- ☞ opplever at prestasjonar skuldast innsats (Nicholls & Duda, 1992)
- ☞ søker optimale utfordringar (Dweck, 1986; Dweck & Leggett, 1988)
- ☞ held ut når ein møter vanskar (Dweck & Leggett, 1988)
- ☞ nyttar effektive læringsstrategiar (Ames, 1984)

Kjenneteikn ved egoorienterte elevar

- er opptatt av sosial samanlikning (Skaalvik, 1995)
- yter høg innsats berre når ein ventar å meistra aktiviteten
- ser på evner som stabile og vanskelege å endra (Dweck & Leggett, 1988; Nicholls, 1989)
- opplever at prestasjoner skuldast evner (Ames & Archer, 1988; Nicholls & Duda, 1992)
- gir lett opp når ein møter vanskar (Dweck, 1986; Dweck & Leggett, 1988)

Motivasjonsteoriar som skal vektleggjast

- ☞ Behavioristisk teori om motivasjon
- ☞ Sosial-kognitiv teori om motivasjon
- ☞ Attribusjonsteori
- ☞ Behovsteori
  - Sjølvaktualiseringsteori
  - Sjølvbestemmingsteori

Behavioristisk teori

 Klassisk betinging

 Operant betinging

Prinsipp for klassisk betinging (Pavlov)

- ☞ Eit nøytralt stimulus utviklar ein emosjonell eller fysiologisk respons

Prinsipp for operant betinging

- ☞ Åtferd er bestemt av konsekvensane åtferda får
- ☞ Åtferd som vert etterfølgt av behaglege konsekvensar vil gjenta seg

Forsterkning og straff

- ☞ Forsterkning: Hending som etterfølgjer åtferd og som aukar sjansane for at åtferda vil gjenta seg
- ☞ Straff: Hending som etterfølgjer åtferd og som minskar sjansane for at åtferda vil gjenta seg

Tolman (1932)

📄 Organismen si åtferd er ikkje berre påverka av stimulus og respons men av forventningar om å bli påskjøna og verdien knytt til slik påskjøning

Sentrale omgrep i sosial-kognitiv teori om motivasjon

📄 "Self-efficacy": Forventning om meistring

📄 "Outcome expectancy": Forventning om utbyte

Aktuell forskning om forventning om meistring

- 📄 Elevar med positive forventningar om meistring er mest sjølvregulerande i lærings situasjonar (Locke, Frederick, Lee & Bobko, 1984)
- 📄 Elevar med høge forventningar om meistring lærer betre og løyser fleire problem enn elevar med låge forventningar (Collins, 1982)

Kjelder til forventning om meistring

- ☞ autentiske meistringserfaringar
- ☞ andre sine døme (vikarierande erfaringar)
- ☞ verbal overtaling
- ☞ emosjonelle forhold knytt til handlinga eller resultatet
- ☞ individet si tolking av eigne prestasjonar

Attribusjonsteori om motivasjon

 Forklarer korleis individet opplever årsakene til eiga åtferd (t.d. suksess og nederlag) og korleis slike opplevingar påverkar motivasjonen hans/hennar

Rotter (1966)

- 📄 Individua er ulike med tanke på kor dei lokaliserer ansvar for at dei lukkast eller mislukkast - inne i seg sjølve eller utanfor seg sjølve.
- 📄 Konsekvens: Individ med indre kontrollplassering påverkast meir av suksess og nederlag enn individ med ytre kontrollplassering.

Dimensjonar i sjølvattribusjon (Weiner)

Lokalisering av årsakene: Indre - ytre

- Indre attribusjon: Det som skjer med oss skuldast noko ved oss sjølve (t.d. evner, innsats, strategi, eigne val)
- Ytre attribusjon: Det som skjer med oss skuldast noko utanfor oss sjølve (t.d. reglar, ”støtteapparatet”, flaks eller uflaks, oppgåva sin vanskegrad, kvaliteten på undervisninga)

Stabilitet

Ansvar/ kontroll

Døme: Tendensar til tolking av suksess og nederlag hos to personar

---

	Person X	Person Y
Tolking av suksess	Indre årsaker (evner)	Ytre årsaker (flaks, lett oppgåve)
Tolking av nederlag	Ytre årsaker (uflaks)	Indre årsaker (manglar evner)

Aktuell forskning om attribusjon

- ❏ Elevar med høg indre kontrollplassering viser meistrings- og kompetanseåtferd. Elevar med høg ytre kontrollplassering er passive, ettergjevne og manglar utforskingstrang (Wang, 1983).
- ❏ Elevar med indre kontrollplassering har høgare skulemotivasjon (t.d. Covington, 1984) og høgare skuleprestasjonar (t.d. Kloosterman, 1990) enn elevar med ytre kontrollplassering.
- ❏ Elevane si kjensle av kontroll over eigen lagnad er sterkare relatert til skuleprestasjonar enn deira bakgrunn, lærar sine eigenskapar og eigenskapar ved lærestoffet (Zimmerman & Martinez-Pons, 1992).

Lært hjelpeløyse

- 📄 Tilstanden ein kan koma i etter å ha vore utsett for situasjonar ein ikkje har kontroll over.
- 📄 Seligman (1976): Hundar som først hadde vore utsett for elektrisk sjokk som dei ikkje kunne unngå, lærte seinare ikkje å stengja straumen, sjølv når dette var mogleg.

Kjenneteikn ved lært hjelpeløyse

- ☞ suksess attribuert til ytre, ustabile og ukontrollerbare forhold
- ☞ nederlag attribuert til indre, stabile og ukontrollerbare forhold
- ☞ fokus på tilkortkoming
- ☞ stadig svekka haldningar overfor skulearbeidet
- ☞ ein kjenner seg "dømd til å mislukkast"

Aktuell forskning om endring av attribusjon

- 📄 Set realistiske mål (Borich & Tombari, 1997)
- 📄 Påskjøn eleven sin innsats, og påpeik framgang som skuldast at eleven sjølv tok ansvar (Dacey, 1989)
- 📄 Tren eleven i å bruka gode strategiar for problemløysing, og peik på samanhengen mellom bruken av strategiane og gode løysingar (Carr & Borkowski, 1989)
- 📄 Ikkje uttrykk velmeint sympati når eleven feilar, ikkje vis overrasking når han/ho lukkast, ikkje overdriv uoppmoda hjelp og ikkje gi overdriven ros for meistring av lette opppgåver (Good & Brophy, 1991)

Sjølvaktualiseringsteori om motivasjon (Maslow)

📄 Utilfredstilte behov styrer åtferd og
motivasjon

📄 Individet er potensielt sjølvaktualiserande

Sentralt spørsmål

📄 Kva konsekvensar har Maslow sin teori for læring i skulen?

”Self-determination”-teori

☞ Behovet for å oppleve val og kontroll over kva ein gjer og korleis ein gjer det

☞ Behov som må tilfredstillast:

- autonomibehovet
- kompetansebehovet
- relasjonsbehovet

☞ Sentrale teoretikarar: Deci & Ryan

Motivasjon og sjølvoppfatning

- 📄 Kva samanheng finst mellom motivasjon og sjølvoppfatning?
- 📄 Er det sjølvoppfatningen som påverkar motivasjonen eller omvendt?

Kjelder til sjølvoppfatning

- ☞ autentiske meistringserfaringar**
- ☞ andre sine vurderingar*
- ☞ sosial samanlikning**
- ☞ sjølvattribusjon*
- ☞ andre sine døme (modellar)**
- ☞ verbal overtaling**
- ☞ dissonant miljø*

– *Rosenberg (1979); **Bandura (1981, 1986, 1987, 1990, 1997)

Sosial samanlikning

☰ Effekten av skulefaglege prestasjonar på sjølvoppfatning vert ikkje avgjort av dei objektive prestasjonane men av barnet sin oppfatning av egne prestasjonar samanlikna med klassekameratane sine prestasjonar

– Festinger (1954)

Konsekvensar av sosial samanlikning

- 📄 Eleven får lågare skulefagleg sjølvoppfatning fordi han/ho samanliknar seg med meir kompetente medelevar
- 📄 Eleven får høgare skulefagleg sjølvoppfatning fordi han/ho samanliknar seg med mindre kompetente medelevar

Praktisk problemstilling

- ☞ For skulefagleg flinke elevar: Tener dei på å gå i selekterte grupper, klassar og skular?
- ☞ For skulesvake elevar: Er det ein ulempe for dei å gå saman med flinkare elevar?

Skuleflinke elevar i ”eliteskular” eller ”eliteklassar”

📄 Sjølvoppfatningen formast av balansen mellom positiv ”glorie-effekt” og negativ sosial samanlikningseffekt.